

**Stanovisko Európskeho výboru regiónov — Strategický rámec EÚ v oblasti ochrany zdravia
a bezpečnosti pri práci na obdobie rokov 2014 – 2020**

(2015/C 140/04)

Spravodajca:	Mauro D'ATTIS (IT/EELS), člen mestského zastupiteľstva Brindisi
Referenčný dokument:	Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov o strategickom rámci EÚ v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci na obdobie rokov 2014 – 2020 COM(2014) 332 final

I. POLITICKÉ ODPORÚČANIA

EURÓPSKY VÝBOR REGIÓNOV

Všeobecné pripomienky

1. víta úmysel Európskej komisie v jej oznámení o strategickom rámci EÚ v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci na obdobie rokov 2014 – 2020 dodržať ciele stratégie Európa 2020 vzhľadom na to, že presadzuje prísne normy pracovných podmienok tak v EÚ, ako aj na medzinárodnej úrovni, avšak pýta sa, prečo Komisia neplánuje osobitné legislatívne opatrenia vo vnútri tohto strategického rámca, najmä pokiaľ ide o svalovo-kostrové ochorenia (MSD) a karcinogénne látky;
2. podporuje v tejto súvislosti výzvu Európskeho parlamentu adresovanú Európskej komisii, aby:
 - vypracovala, uplatnila a podporila model na kontrolu a registráciu azbestu v súlade s článkom 11 smernice 2009/148/ES,
 - vykonala posúdenie vplyvu a analýzu nákladov a prínosov možného vypracovania akčných plánov pre bezpečné odstránenie azbestu z verejných budov, a
 - poskytla informácie a pokyny, ktoré budú majiteľov súkromných domov nabádať k tomu, aby si nechali účinne skontrolovať svoje domy na prítomnosť azbestových materiálov;
3. poukazuje na rozpor, ktorý Európska komisia vytvára tým, že na jednej strane usiluje o vytvorenie strategického rámca EÚ v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci na obdobie rokov 2014 – 2020, zatiaľ čo vo svojom pracovnom programe na rok 2015 uvádza, že možno stiahne návrh smernice, ktorou sa mení a dopĺňa smernica 92/85/EHS o zavedení opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci tehotných pracovníčok a pracovníčok krátko po pôrode alebo dojčiacich pracovníčok;
4. uznáva, že je dôležité na úrovni EÚ koordinovať opatrenia na zníženie rizík spojených s ochranou zdravia a bezpečnosťou pri práci a dosiahnuť neustále a progresívne zlepšovanie pracovných podmienok;
5. berie na vedomie, že podstatná časť iniciatív stratégie EÚ na roky 2007 – 2012 bola vykonaná, pričom neboli stanovené záväzné a merateľné ciele s lehotami;
6. zdôrazňuje zásadnú a významnú úlohu, ktorú musia pri rozvíjaní politických opatrení v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci zohrávať zástupcovia zamestnávateľov a pracovníkov, a to na európskej, národnej, regionálnej a miestnej úrovni, a vyzýva preto Komisiu, aby v priebehu svojho procesu prijímania rozhodnutí posilnila sociálny dialóg;

7. súhlasí s rozhodnutím Komisie stanoviť v strategickom rámci tri hlavné výzvy, ktorými je: i) dodržiavanie platnej legislatívy; ii) zlepšenie prevencie chorôb z povolania vrátane prevencie nových rizík; iii) odpoveď na demografický vývoj;
8. súhlasí s názorom Európskeho parlamentu, že hospodárska kríza nemôže byť zámenkou na oslabovanie politiky prevencie a zdôrazňuje, že ochrana zdravia a bezpečnosť pri práci sú základným právom pracovníkov⁽¹⁾;
9. vyjadruje poľutovanie nad nedostatočným zapájaním miestnych a regionálnych orgánov do stratégie Európskej komisie a vyzýva ju, aby zaručila ich formálnu účasť na prijímaní záväzkov v tejto oblasti a uznala ich za základné inštitucionálne subjekty, a to aj ako významných zamestnávateľov;
10. zdôrazňuje, že miestne a regionálne orgány môžu vďaka svojmu partnerstvu a prepojeniu s miestnymi podnikmi zohrať významnú úlohu pri preberaní predpisov, presadzovaní „kultúry prevencie“ a správneho uplatňovania preventívnych noriem, podpore aktivít v oblasti zastupovania a kolektívnej ochrany bezpečnosti;

Pokiaľ ide o sedem hlavných strategických cieľov stanovených Európskou komisiou

A. Ďalej konsolidovať štátne stratégie

11. navrhuje stanoviť ústredný európsky riadiaci výbor, ktorého úlohou by, (podľa možnosti v spolupráci s EU-OSHA), bolo definovanie, koordinovanie a rozvoj v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci aj s cieľom efektívnejšie vykonávať aktívnu referenčnú, usmerňovaciu a monitorovaciu úlohu pri zavádzaní legislatívy EÚ členskými štátmi. Tento riadiaci výbor by mal:

- mať organizačný model siete, v rámci ktorej by synergicky koordinovala rôzne právomoci, ktoré sú dnes rozdelené medzi mnohé európske (najmä EU-OSHA a Eurofound), štátne, regionálne a miestne orgány, pre ktoré je zároveň dôležité nanovo definovať operačné funkcie, vzhľadom na ďalekosiahle zmeny, ku ktorým došlo za posledných pätnásť rokov,
- v spolupráci so sociálnymi partnermi na úrovni EÚ a za ich účasti vykonávať aj úlohu stáleho fóra pre konzultácie a rozvoj, vďaka čomu bude možné získať úplný a multilaterálny obraz v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci,
- s cieľom nevytvárať ďalšie náklady na súčasný európsky rámec preskúmania výdavkov, využívať výlučne tie ľudské zdroje, priestory a infraštruktúry atď., ktoré sa už používajú v rámci siete európskych a vnútroštátnych inštitúcií pôsobiacich v oblasti SSL;

12. domnieva sa, že je potrebné urýchlene sa zaoberať problémom obmedzenia práv pracovníkov a že bude potrebné prijať účinné opatrenia na zníženie rozdielov v predpisoch a modeloch týkajúcich sa ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci a ich uplatňovaní, pretože sú to činitele, ktoré môžu napomôcť výskyt praktík sociálneho dumpingu a nekalej konkurencie medzi územiami na trhu EÚ;

13. súhlasí s plánovaným opatrením Komisie revidovať štátne stratégie vzhľadom na nový rámec a vytvoriť databázu všetkých štátnych strategických rámcov ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci v spolupráci s európskou agentúrou ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci EU-OSHA. Táto činnosť sa má vykonávať v úzkom dialógu s európskymi sociálnymi partnermi;

14. je presvedčený, že je nutné podporiť rozvoj „kultúry prevencie“ (s iniciatívami v rámci školského vyučovania, učňovskej a odbornej prípravy a celoživotného vzdelávania) a serióznej a modernej „kultúry podnikania“ založenej na presvedčení, že o kvalite priemyselných procesov a výrobkov rozhoduje kvalita osôb;

⁽¹⁾ Uznesenie Európskeho parlamentu o európskej stratégii v oblasti zdravia a bezpečnosti pri práci, 2013/2685(RSP).

15. nazdáva sa, že odborná príprava v oblasti prevencie pracovných rizík, ktorá je prínosná pre pracovníkov aj samotné podniky, má kľúčový význam;
16. súhlasí s názorom Komisie, že zvyšovanie povedomia o ochrane zdravia a bezpečnosti pri práci sa začína v škole, a podporuje jej odporúčanie, aby táto problematika bola zohľadnená v učebných osnovách;
17. súhlasí s tým, že Komisia venuje pozornosť zvyšovaniu povedomia verejnosti a zdôrazňuje úlohu, ktorú by v tejto súvislosti mali zohrávať miestne a regionálne orgány;
18. zvlášť dôrazne podporuje financovanie opatrení od roku 2014 a žiada prípravu podpory účelových projektov, ktoré predložili miestne a regionálne orgány, a to najmä v oblastiach, kde neexistuje účinné verejné pokrytie systémom zdravotnej starostlivosti alebo v oblastiach, ktoré čelia demografickým výzvam;

B. Uľahčiť hlavne mikropodnikom a malým podnikom dodržiavanie predpisov o ochrane zdravia a bezpečnosti pri práci

19. v súlade so zásadou horizontálnej subsidiarity sa prihovára za opatrenia na podporu podnikov pri technických a organizačných riešeniach v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci;
20. súhlasí s Komisiou, že je potrebné technicky a finančne podporiť online nástroj na interaktívne posúdenie rizík (OiRA) ⁽²⁾ a iné vedecko-technické a informačné nástroje v členských štátoch, hlavne v prípade prioritných odvetví a mikropodnikov a malých podnikov;
21. podporuje opatrenie Komisie na podporu výmeny osvedčených postupov s malými a strednými podnikmi, ktoré dostávajú podporu od veľkých podnikov v rámci reťazca objednávateľ-dodávateľ-kupujúci s cieľom zlepšiť ochranu zdravia a bezpečnosť pri práci;
22. žiada viacej integrovaných politík pre malé a stredné podniky (finančné stimuly, lepší prístup k prostriedkom ESF a EFRR, partnerstvá, praktické nástroje na posúdenie rizík, aj keď náročné z vedecko-technického hľadiska);
23. počíta s podporou politík zameraných na oslobodenie od daní pri kapitálových investíciách a ročných udržiavacích výdavkoch pri podnikoch, ktoré zavedú systémy a nástroje riadenia ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci v súlade s usmerneniami a modelmi vydanými príslušnými verejnými regulačnými orgánmi;
24. preto počíta s vypracovaním európskeho plánu stimulov podnikom pre projekty zameraná na zavedenie a zachovanie systémov riadenia ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci a s využitím garančných fondov na uľahčenie prístupu k úverom a so zvýšením technickej pomoci podnikom, najmä malým a stredným podnikom, aj prostredníctvom agentúry EU-OSHA;

C. Lepšie uplatňovať právne predpisy v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci členskými štátmi.

25. podporuje opatrenia a programové odporúčania uznesenia Európskeho parlamentu zo 14. januára 2014 o účinných inšpekciách práce ako stratégie zlepšenia pracovných podmienok v EÚ;
26. víta usmernenie a koordináciu inšpektorov práce a pracovníkov orgánov zodpovedných za oblasť bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci jednotlivých členských štátov Výborom vedúcich predstaviteľov inšpekcie práce (SLIC), ktorý by mal mať k dispozícii vhodné nástroje a zdroje;
27. upozorňuje, že je dôležité, aby sa pracovníci verejnej správy, ktorí dohliadajú na bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci stali uľahčovateľmi dodržiavania predpisov a zdôrazňuje úlohu miestnych a regionálnych orgánov pri podpore ich odbornej prípravy, a očakáva, že budú stanovené osobitné inšpekčné modely pre mikropodniky a malé podniky, aby tieto podniky neniesli neudržateľnú byrokratickú a finančnú záťaž;

⁽²⁾ <https://osha.europa.eu/en/topics/oira>

28. opatrenia zamerané na zlepšenie dodržiavania pravidiel by mali byť založené na ich zjavnej účinnosti s osobitným dôrazom na výrobné odvetvia, v ktorých reálne hrozí porušovanie právnych predpisov v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci a zabezpečenie toho, aby sa zameriavali na uplatňovanie už existujúcich právnych predpisov týkajúcich sa vystavenia karcinogénnym látkam, ako je napríklad azbest, ako aj na choroby, ktoré sa na pracovisku vyskytujú najčastejšie, ako svalovo-kostrové ochorenia, ochorenia vyplývajúce zo stresu a ďalšie choroby dýchacích ciest, ako napríklad chronická obštrukčná choroba pľúc;

29. dúfa, že miestne a regionálne orgány budú zohrávať významnejšiu úlohu v dohľade nad územím najmä pri postupnom posilňovaní ich právomocí, osobitne nad systémom verejného obstarávania a zadávania zákaziek subdodávateľom, ktorý predstavuje jednu z hlavných menej kontrolovaných oblastí;

30. navrhuje podporovať výmenu osvedčených postupov medzi regionálnymi a miestnymi orgánmi pôsobiacimi v tejto oblasti;

31. súhlasí s tým, že je potrebné v spolupráci s členskými štátmi, Výborom vedúcich predstaviteľov inšpekcie práce (SLIC) a Poradným výborom pre ochranu zdravia a bezpečnosť pri práci (CCSS) posúdiť účinnosť sankcií, uložených administratívnych pokút a netradičných spôsobov kontroly, ak má verejný sektor takúto možnosť zapojiť sa;

32. vytvorenie európskej platformy pre ochranu zdravia migrujúcich pracovníkov pokladá za aktuálne a strategické rozhodnutie, pretože schopnosť členských štátov prijímať opatrenia sa stále znižuje v dôsledku globalizácie a vyvolanými migračnými javmi;

D. Zjednodušiť platné právne predpisy

33. víta zahrnutie rámcovej smernice 89/391/EHS⁽³⁾, ktorá je pre malé a stredné podniky⁽⁴⁾ podľa prieskumu Európskej komisie z roku 2011 jedným z 10 najviac zafažujúcich právnych aktov, do programu REFIT;

34. domnieva sa, že sankčné právne predpisy musí sprevádzať cielený právny predpis s jasnými pravidlami a účinnými a jednoduchými postupmi, ktorý tiež posilní úlohu bilaterálnych zastupiteľských orgánov sociálnych partnerov, ktorí môžu v prípade zodpovedajúceho zapojenia pri plnení pridelených úloh užitočne podporiť subjekty určené vnútroštátnymi predpismi pri výkone preventívnych opatrení;

35. podporuje úsilie o to, aby sa prípadné opatrenia na zjednodušenie posúdenia rizík a/alebo zníženie administratívnej a dokumentačnej záťaže stali súčasťou analýzy právnych predpisov v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci, avšak zároveň sa musí zabezpečiť, aby sa neznížila úroveň ochrany zamestnancov;

36. domnieva sa, že pre niektoré oblasti činnosti, zvlášť pre mikropodniky, možno určiť a podporiť nástroje ako napríklad OiRA, ktoré uľahčia analýzu rizík. Súbor objektívnych kritérií a parametrov musí vychádzať z presného hodnotenia a riadenia rizík, ktoré budú zjednodušené do konkrétnej prijateľnej podoby po dohode s príslušnými inštitucionálnymi subjektmi s cieľom vytvoriť zjednodušené nástroje na hodnotenie a riadenie rizík aj v podobe vydávania potvrdení na báze dobrovoľnosti;

37. domnieva sa, že komplikované a zložité zavádzanie systémov riadenia ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci možno síce pripísať aj byrokratickej záťaži, ktorá nie vždy je odrazom verejných predpisov, ale aj nutnosti súladu s medzinárodnými normami. Aj keď uznáva odbornosť pracovníkov zodpovedných za bezpečnosť, domnieva sa, že by nemala byť ďalšou oblasťou komplikácií pre podniky, najmä pre tie menšie. Preto dúfa, že sa uskutoční európska diskusia o osvedčeniach kvality ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci s cieľom prijať dobrovoľnú európsku normu, ktorá stanoví minimálne udržateľné požiadavky;

E. Čeliť starnutiu pracovnej sily a novým rizikám

38. je presvedčený, že k opatreniam zameraným na ochranu zdravia a bezpečnosť pri práci treba pristupovať preventívne a holisticky a brať do úvahy silné väzby medzi výrobou, prácou a životným prostredím, na základe najlepších dostupných zdravotníckych a vedeckých dôkazov;

⁽³⁾ COM(2012) 746.

⁽⁴⁾ http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/smes/top10report-final_sk.pdf

39. pripomína, že je potrebné venovať pozornosť ochoreniam spôsobeným azbestom, a to pľúcnym a kožným ochoreniam, rakovine, astme, obštrukčnej chorobe pľúc, svalovo-kostrovým ochoreniam, ochoreniam zo stresu a iným chronickým ochoreniam, a zdôrazňuje, že je potrebné vypracovať dôkladné analýzy súčasných a nových rizík vyplývajúcich z nových technológií, materiálov a výrobkov;
40. domnieva sa, že v súvislosti s priemyselným využitím nových technológií, materiálov a výrobkov a vzhľadom na vedeckú neistotu je potrebné požiť „preventívny prístup“ k riadeniu zdravotných rizík;
41. domnieva sa, že
- by bolo potrebné zohľadniť zdravie a psychickú pohodu zamestnancov v súvislosti s reštrukturalizáciou a zavádzaním nových technológií a pracovných postupov,
 - by bolo potrebné zabezpečiť úplné posúdenie rizika, pokiaľ ide o vplyv na pracovníkov a na podniky, vrátane hospodárskych nákladov a prínosov
 - zásada prevencie sa musí „riadiť rizikom“ a musí obsahovať primerané hodnotenie, až kým nebudú k dispozícii údaje založené na širšom vedeckom základe, technicky potvrdené už spomínaným ústredným európskym riadiacim výborom;
42. poukazuje na narastajúci počet pracovníčok a rozdiely medzi pracovným životom žien a mužov (druh práce, rôzne podmienky vystavenia rizikám), ktoré majú vplyv na ich zdravie a bezpečnosť;
43. odporúča diverzifikáciu ochranných opatrení v pracovnom prostredí, aby sa zabezpečila ich účinnosť, tak pre ženy, ako aj mužov, pričom treba zohľadniť skutočný druh vykonávanej práce a subjektívne a objektívne rozdiely v podmienkach vystavenia rizikám;
44. súhlasí s tým, že politika ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci môže prispieť k odstráneniu diskriminácie a presadiť rovnosť príležitostí v politikách EÚ, pričom je treba presadiť presné uplatnenie smernice 2000/78/ES o ochrane zdravia a bezpečnosti pri práci osôb so znevýhodnením a smernice 2006/54/ES, ktorá zakazuje menej priaznivé zaobchádzanie so ženami kvôli tehotenstvu alebo materstvu ⁽⁵⁾ ⁽⁶⁾;
45. zdôrazňuje, že celoživotné vzdelávanie a dobrovoľnícka činnosť sú kľúčovou hnacou silou aktívneho a zdravého starnutia. Vzdelávanie dospelých a dobrovoľnícka činnosť starších ľudí by sa mali podporovať na úrovni EÚ, členských štátov a na miestnej úrovni, a prispieť tak k predĺženiu pracovného života, a podpore aktivity v dôchodkovom veku a nezávislého života ⁽⁷⁾; EÚ preto musí zabezpečiť vypracovanie príručky európskych osvedčených postupov v oblasti aktívneho starnutia;
46. preto zastáva názor, že s ohľadom na riešenie problému starnúceho ekonomicky činného obyvateľstva je podstatné postarať sa o výmenu informácií a osvedčených postupov medzi členskými štátmi a podnikmi, a tiež o vhodné začleňovacie opatrenia;
47. je presvedčený, že opatrenie EÚ zamerané na podporu aktívneho a zdravého starnutia a solidaritu medzi generáciami podnetí inováciu a potenciál rastu v celej EÚ a verejným a súkromným aktérom na miestnej a národnej úrovni a na úrovni EÚ prinesie hospodárske výhody ⁽⁸⁾;

⁽⁵⁾ Smernica Rady 2000/78/ES, Ú. v. L 303, 2.12.2000.

⁽⁶⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2006/54/ES, Ú. v. L 204, 26.7.2006, s. 23.

⁽⁷⁾ Aktívne starnutie: inovácia – inteligentné zdravie – lepšia kvalita života, CdR 56/2012 fin, spravodajca: Arnoldas Abramavičius (LT/EES).

⁽⁸⁾ Aktívne starnutie: inovácia – inteligentné zdravie – lepšia kvalita života, CdR 56/2012 fin, spravodajca: Arnoldas Abramavičius (LT/EES).

F. Zlepšiť zber štatistických údajov a vytvoriť databázu

48. zdôrazňuje, že zlepšenie zberu údajov má zásadný význam pre zaručenie porovnania výkonnosti systémov ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci v EÚ, a upozorňuje, že je potrebné zaviesť komparatívnu analýzu údajov, skôr z hľadiska neustáleho zdokonaľovania oznamovaním osvedčených postupov týkajúcich sa procesov, než z hľadiska klasifikácie. To je potrebné na zabezpečenie spoločného využívania údajov o skutočných rizikách členskými štátmi;
49. podporuje výzvu Komisie aj na miestnej a regionálnej úrovni zbierať a predkladať presné štatistické údaje o úrazoch a chorobách z povolania, o vystavení pracovníkov rôznym vplyvom na pracovisku a chorobách súvisiacich s prácou;
50. upozorňuje, že pri riadení informačného systému ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci sa zdá byť príliš obmedzená úloha sociálnych partnerov, ktorí by mohli byť efektívnymi partnermi pri vytváraní štruktúry systému, zhromažďovaní väčšieho množstva údajov z danej oblasti, riadení tokov informácií, ako aj ich využívaní;
51. zdôrazňuje, že spoľahlivejšie štatistické údaje umožňujú vytvoriť predstavu o rizikách pre zdravie pracovníkov, lepšie pochopiť ich príčiny a vyvodiť operatívne závery;
52. privítal by vytvorenie európskeho informačného systému prevencie na pracoviskách (poznáním k prevencii) ako dynamického operatívneho nástroja, pomocou ktorého bude možné vkladať informácie dostupné v súčasných štátnych systémoch, a vytvorenie modelu vyhodnocovania s jednotnou databázou;

G. Zlepšiť koordináciu úsilia EÚ a medzinárodného úsilia

53. podporuje názor Komisie, podľa ktorej by jasné právne predpisy EÚ v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci mohli prispieť aj k tomu, aby sa pracovné normy stali rovnocenné na svetovej úrovni, a to prostredníctvom bilaterálnych a multilaterálnych dohôd s tretími krajinami;
54. domnieva sa, že v novom globalizovanom medzinárodnom prostredí je potrebné zabezpečiť, aby všetky zúčastnené strany prijímali a správne aplikovali medzinárodné konvencie a dohody o predpisoch v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci s cieľom zachovať konkurencieschopnosť EÚ a zabrániť delokalizácii podnikov do tretích krajín, kde hľadajú menej prísne právne prostredie;
55. pripomína Európskej komisii, aby nábádala členské štáty ratifikovať všetky dohovory MOP a ostatné medzinárodné dohovory a dohody týkajúce sa ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci, a že pri rokovaníach o všetkých partnerstvách, ktoré vznikajú po celom svete, a hlavne pri prebiehajúcich rokovaníach o Transatlantickom partnerstve pre obchod a investície (TTIP) so Spojenými štátmi, je potrebné venovať pozornosť normám ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci a otázkam, ktoré s tým súvisia.

V Bruseli 12. februára 2015

Predseda
Európskeho výboru regiónov
Markku MARKKULA